

ROYAL INSTITUTE FOR CULTURAL HERITAGE

SCIENTIA ARTIS 15
A Man of Vision

OFFPRINT

Bibliography

Brussels
2019

Bibliography

- ABT 2001
J. ABT, *A Museum on the Verge: A Socioeconomic History of the Detroit Institute of Arts, 1882-2000*, Detroit, 2001.
- Ailing Pictures 1931
Ailing Pictures, in *The Museums Journal*, 31, 7, 1931, p. 281-282.
- AMSTERDAM 1947
Kunstschaten uit Wenen: Meesterwerken uit Oostenrijk (exh. cat., Amsterdam, Rijksmuseum, 10 July 1947-12 October 1947), Vienna, 1947.
- AMSTERDAM 1948
Meesterwerken uit de Oude Pinacothek te München (exh. cat., Amsterdam, Rijksmuseum, 18 July 1948-24 October 1948), Amsterdam, 1948.
- AMSTERDAM 1950
150 beroemde schilderijen uit het Kaiser-Friedrich-Museum te Berlijn (exh. cat., Amsterdam, Rijksmuseum, 17 June 1950-17 September 1950), Amsterdam, 1950.
- AMSTERDAM/ROTTERDAM 1946
Van Jan Eyck tot Rubens. Tentoonstelling van meesterwerken uit Belgische musea en kerken (exh. cat., Amsterdam, Rijksmuseum, 23 March 1946-19 May 1946 / Rotterdam, Museum Boijmans, 25 May 1946-16 June 1946), Amsterdam, 1946.
- ARON & GOTOVITCH 2008
P. ARON & J. GOTOVITCH, *Dictionnaire de la Seconde Guerre mondiale en Belgique*, Brussels, 2008.
- ASANO *et al.* 1996
J. ASANO, K. CHIBA, M. TADA & T. YOSHI, *Cytotoxic Xantones from Garcinia Hanburyi*, in *Phytochemistry*, 3, 41, 1996, p. 815-820.
- AUGUSTI 1935
S. AUGUSTI, *Metodo sistematico per il riconoscimento microchimico dei colori minerali*, in *Mikrochemie*, n. F. 17, 1935, p. 1-10 and p. 344-355.
- AUGUSTI 1938
S. AUGUSTI, *Microchemical Recognition of Pigments from Paintings*, in *Microchimica Acta*, 3, 1938, p. 239-246.
- AUGUSTI 1949
S. AUGUSTI, *Ricerca microchimica dei cationi per la identificazione dei colori minerali dei dipinti*, in *L'Industria della vernice*, 29, 1949, p. 178-189.
- AVERMAETE 1974
R. AVERMAETE, *Naweeën van het geval Vermeer-Van Meegeren*, Brussels, 1974.
- BAART DE LA FAILLE 1928
J. BAART DE LA FAILLE, *Replik van dr. De la Faille. Beteekenis eener expertise van het "zelfportret". Samenstelling van verf voor vervalschingen. Van Gogh-affaire*, in *De Telegraaf*, 36, 1928, 2 December 1928, p. 3a, 6f.
- BARNET 2008
P. BARNET, *"The Greatest Epoch": Medieval Art in Detroit from Valentin to "The Big Idea"*, in C. NIELSEN (ed.), *To Inspire and Instruct: A History of Medieval Art in Midwestern Museums*, Newcastle, 2008, p. 39-53.
- BAZIN 1965
G. BAZIN, *Le collègue*, in *Hommage à l'Hulde aan Paul Coremans* (1908-1965), in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 45-46.
- BEENKEN 1933
H. BEENKEN, *The Ghent Van Eyck Re-Examined*, dans *Burlington Magazine*, 58, 1933, p. 64-72.
- BEENKEN 1933-1934
H. BEENKEN, *Zur Entstehungsgeschichte des Genter Altars – Hubert und Jan von Eyck*, dans *Walraff-Richartz Jahrbuch*, n. F. 2-3, 1933-1934, p. 176-232.
- La Belgique 1948
La Belgique sous les bombes, 1939-1945. Commissariat général à la Protection aérienne passive, Brussels, 1948.
- BERGMANS 1998a
A. BERGMANS, *Het Laatste Avondmaal: Leuven in de late middeleeuwen*, Brussels, 1998.
- BERGMANS 1998b
A. BERGMANS, *Middeleeuwse muurschilderingen in de 19de eeuw. Studie en inventaris van middeleeuwse muurschilderingen in Belgische kerken*, Louvain, 1998.
- BERLINER & BORTOLOTTI 2013
D. BERLINER & C. BORTOLOTTI, *Introduction. Le monde selon l'UNESCO*, in *Gradhiva*, 18, 2013, p. 4-21.
- BERMEJO MARTINEZ 1980-1982
E. BERMEJO MARTINEZ, *La pintura de los primitivos flamencos en España*, 2 t., Madrid, 1980-1982.
- BEWER 2010
F. BEWER, *A Laboratory for Art: Harvard's Fogg Museum and the Emergence of Conservation in America 1900-1950*, New Haven/Cambridge, 2010.
- BEYEN 2013
M. BEYEN, *Hoffnungen, Leistungen, Enttäuschungen: Deutsche Archäologen in Belgien während des Zweiten Weltkrieges, 1940-1944*, in J. KUNOW (ed.), *Archäologie und Bodendenkmalpflege in der Rheinprovinz 1920-1945*, Bonn, 2013, p. 423-432.
- BILLIET 1932
J. BILLIET, *Le Laboratoire du Musée du Louvre pour l'étude scientifique de la peinture*, in *Mouseion*, 17-18, 1932, p. 123-127.
- BLOCH 1934
O. BLOCH, *Infrared Photography and Illegible Manuscripts*, in *Discovery*, 15, 1934, p. 138-139.
- BLUM 1929
A. BLUM, *Quelques méthodes d'examen scientifiques de tableaux*, in *Mouseion*, 3, 1929, p. 14-16.
- BOBER 1962
H. BOBER, *Flanders in the Fifteenth Century: Art and Civilization. Catalogue of the Exhibition "Masterpieces of Flemish Art: Van Eyck to Bosch"*, in *Speculum*, 37, 1, 1962, p. 116-120.
- BONNE 2011
K. BONNE, *Studie van de verftnologische geschiedenis in de 19de en 20ste eeuw: onderzoek van historische paletten en verfdozen*, 2011 (unpublished research report, Antwerp, The Royal Museum of Fine Arts Antwerp).
- BONNE 2013, 2014
K. BONNE, *"The Perfect Touch"; "Ensor's Palette"; "Fingerprints and Thumb Marks"; "Ensor's Scratching Technique"; "Still-Life Superimposed on a Study of a Semi-Nude Male"; "From Self Portrait to Painting Skeleton"* (online publication, <http://www.kmska.be/en/Onderzoek/Ensor/>), 2013, 2014 [accessed on 7 September 2018].
- BONTINCK 1939
E. BONTINCK, *Gemäldeuntersuchung. Die Hepar-Probe bei der Analyse von natürlichem und künstlichem Ultramarin und anderen schwefelhaltigen Farbstoffen*, in *Mikrochemie vereinigt mit Mikrochimica acta*, 26, 1939, p. 182-187.
- BONTINCK 1940
E. BONTINCK, *Microchemische analyse der muurschilderingen van de St. Baafsabdij te Gent (ca. 1175)*, in *Mededeelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten van België. Klasse der Wetenschappen*, 13, 1940.
- BONTINCK 1941
E. BONTINCK, [Het wetenschappelijk onderzoek van schilderijen], in *Mededeelingen van de Vlaamse Chemische Vereeniging*, 3, 1941, p. 10.
- BONTINCK 1942
E. BONTINCK, *Van chemische tot microchemische analyse in dienst van de geschiedenis der schilderkunst*, in *Genise bijdragen tot de kunstgeschiedenis*, 7, 1942, p. 37-48.
- BONTINCK 1945
E. BONTINCK, *Chimie et microchimie appliquées à l'examen des peintures artistiques*, in *La chimie des peintures*, 8, 1945, p. 195-201, 258-289, 318-320.
- BONTINCK & COREMANS 1944
E. BONTINCK & P. COREMANS, *Natuurwetenschappen en kunstproblemen. Onderzoek van schilderijen*, in *Mededeelingen van de Vlaamse Chemische Vereeniging*, 6, 1944, p. 8-12.
- BOOTHROYD BROOKS 2000
H. BOOTHROYD BROOKS, *A Short History of IIC: Foundation and Development*, London, 2000.
- BORCHERT 2005
T.-H. BORCHERT, *Collecting Early Netherlandish Paintings in Europe and the United States*, in B. RIDDERBOS, A. VAN BUREN & H. VAN VEEN (ed.), *Early Netherlandish Paintings: Rediscovery, Reception, and Research*, Amsterdam, 2005, p. 173-216.
- BOUDIN, VAN STRYDONCK & CROMBÉ 2009
M. BOUDIN, M. VAN STRYDONCK & P. CROMBÉ, *Radiocarbon Dating of Pottery Food Drusts: Reservoir Effect or Not? The Case of the Swifterbant Pottery from Doel "Deurganckdok" (Belgium)*, in P. CROMBÉ, M. VAN STRYDONCK, J. SERGANT, M. BOUDIN & M. BATS (ed.), *Chronology and Evolution in the Mesolithic of North-West Europe, Proceedings of an International Meeting*, Brussels, 30 May 2007-1 June 2007, Cambridge, 2009, p. 727-745.
- BOUDIN *et al.* 2013
M. BOUDIN, P. BOECKX, A. BUEKENHOUDT, P. VANDENABEELE & M. VAN STRYDONCK, *Development of a Nanofiltration Method for Bone Collagen ¹⁴C AMS Dating*, in *Nuclear*

- Instruments and Methods in Physics Research B*, 294, 2013, p. 233-239.
- BOUDIN *et al.* 2015
M. BOUDIN, T. VAN DEN BRANDE, H.-A. SYNAL, L. WACKER & M. VAN STRYDONCK, *RICH – A New AMS Facility at the Royal Institute for Cultural Heritage, Brussels Belgium*, in *Nuclear Instruments and Methods in Physics Research B*, 361, 2015, p. 120-123.
- BOURDIEL 2013
C. BOURDIEL, *Le Laboratoire du Musée du Louvre de 1946 à 1965*, unpublished thesis, Paris, École du Louvre, 2013.
- BOYER 1930
J. BOYER, *L'examen scientifique des tableaux au Musée du Louvre*, in *La Nature*, 2833, 15 May 1930, p. 433-437.
- BRANDI 1963
C. BRANDI, *Teoria del Restauro*, Lezioni raccolte da L. VLAD BORRELLI, J. RASPI SERRA e G. URBANI. *Biographia generali dell'autore*, Roma, 1963.
- BREDIUS 1932
A. BREDIUS, *An Unpublished Vermeer*, in *The Burlington Magazine*, 61, 1932, p. 144-145.
- BREDIUS 1937
A. BREDIUS, *A New Vermeer*, in *The Burlington Magazine*, 71, November 1937, p. 210-211.
- BREEK & FROENTJES 1975
R. BREEK & W. FROENTJES, *Application of Pyrolysis Gas Chromatography on Some of Van Meegeren's Faked Vermeers and Pieter de Hooghs*, in *Studies in Conservation*, 20, 4, 1975, p. 183-189.
- BRINE 2007
D. BRINE, *Campin's Contemporaries: Painting in Tournai in the Early Fifteenth Century*, in L. NYS & D. VANWIJNSBERGHE (ed.), *Campin in Context. Peinture et société dans la vallée de l'Escaut à l'époque de Robert Campin 1375-1445*, Proceedings of the International Colloquium, Tournai, Maison de la Culture, 30 March 2006 - 1 April 2006, Valenciennes/Brussels/Tournai, 2007, p. 101-112.
- BRUGES 1949
Gerard David (exh. cat., Bruges, Stedelijk Museum, 18 June 1949-21 August 1949), Bruges, 1949.
- BRUSSELS 1941
Tournai, Anvers: exposition (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts / Paleis voor Schone Kunsten, 26 April 1941-11 Mai 1941), Tournai, 1941.
- BRUSSELS 1946
La peinture hollandaise de Jérôme Bosch à Rembrandt / De Hollandse schilderkunst van Jeroen Bosch tot Rembrandt. Keuze van meesterwerken uit de Nederlandse musea, with an introduction by A. VAN SCHENDEL (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts / Paleis voor Schone Kunsten, 2 March 1948-28 April 1948), Brussels, 1946.
- BRUSSELS 1947
Chefs-d'œuvre des Musées de Vienne / Meesterwerken der musea van Wenen (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts) (April-June 1947), 2 vol., Brussels, 1947.
- BRUSSELS 1948a
Les chefs-d'œuvre de la Pinacothèque de Munich, with an introduction by E. HANFSTAENGL (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts, 24 April 1948- 11 July 1948), Brussels, 1948.
- BRUSSELS 1948b
Chefs-d'œuvre récupérés en Allemagne / In Duitsland herwonnen kunstwerken (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts / Paleis voor Schone Kunsten, November-December 1948), Brussels, 1948.
- BRUSSELS 1950
Chefs-d'œuvres des musées de Berlin / Meesterwerken uit de musea van Berlijn (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts / Paleis voor Schone Kunsten, 28 September-27 December 1950), [Brussels], 1950.
- BRUSSELS 1977
Borobudur. Chefs-d'œuvre de l'hindouisme et du bouddhisme en Indonésie (exh. cat., Brussels, Palais des Beaux-Arts, 27 January 1977-03 April 1977), Brussels, 1977.
- BUNN 1946
C.W. BUNN, *Chemical Crystallography. An Introduction to Optical and X-Ray Methods*, Oxford, 1946.
- BURROUGHS 1938
A. BURROUGHS, *Art Criticism from a Laboratory*, Boston, 1938.
- CANADAY 1960
J. CANADAY, *Harmony of Flemish Art*, in *The New York Times*, 16 October 1960, p. X15.
- CANTOR 1991
N.F. CANTOR, *Inventing the Middle Ages. The Lives, Works, and Ideas of the Great Medievalists of the Twentieth Century*, New York, 1991.
- CERASUOLO 2008
A. CERASUOLO, *L'attività del gabinetto pinacologico: un' eredità misconosciuta*, in M.I. CATALANO (ed.), *Snodi di critica. Musei, mostre, restauro e diagnostica artistica in Italia*, Rome, 2008, p. 195-223.
- CHAPUIS 1998
J. CHAPUIS, *Early Netherlandish Painting: Shifting Perspectives*, in M.W. AINSWORTH & K. CHRISTIANSEN (ed.), *From Van Eyck to Bruegel: Early Netherlandish Painting in The Metropolitan Museum of Art* (exh. cat., New York, Metropolitan Museum of Art, 22 Sept. 1998 - 3 Jan. 1999), New York, 1998, p. 3-21.
- CHARLEROI 2003
Marcel G. Lefrancq (1916-1974), *aux mains de la lumière* (exh. cat., Charleroi, Musée de la photographie, 22 Feb. - 1 June 2003), Charleroi, 2003.
- CIAM 1992
Centre International d'Art Mural (CIAM) (ed.), *La dépose des peintures murales*, actes du 4e Séminaire international d'art mural, 22-24 April 1992, Saint-Savin, 1992 (cahier n° 1).
- CLAES 2013
M.-C. CLAES, *Le photographe Clément Dessart, ardent défenseur du patrimoine de l'Ardenne*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 33, 2011 (2013), p. 241-256.
- CLAES 2014
M.-C. CLAES, *Un héritage bénéfique des deux guerres mondiales. Le concept et les collections de l'IRPA, in Bruxelles Patrimoines*, No. 011-012 (numéro spécial – septembre 2014), Journées du Patrimoine Région de Bruxelles-Capitale, p. 61-73.
- College Art News 1957
[X], *College Art News. The Coremans Case*, in *College Art Journal*, 16, 1957, p. 348-349.
- COMBLEN-SONKES 1996
M. COMBLEN-SONKES, *The Collegiate Church of Saint-Peter Louvain* (Corpus of Fifteenth-Century Painting in the Former Southern Netherlands, 18), Turnhout, 1996.
- Conference 1931
Conference on Ailing Pictures, in *The Museums Journal*, 31, 9, 1931, p. 406-407.
- COREMANS 1935
P. COREMANS, *Le conditionnement de l'air dans les musées*, in *Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire*, 7, 6 (Nov.-Dec. 1935), p. 146-148.
- COREMANS 1936a
P. COREMANS, *Les rayons ultra-violet: leur nature, leurs applications en technique muséographique*, in *L'Art photographique*, 13, 1936, p. 166-170.
- COREMANS 1936b
P. COREMANS, *Les rayons ultra-violet: leur nature, leurs applications en technique muséographique*, in *Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire / Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis*, 8, 1936, p. [50]-55.
- COREMANS 1936-1937
P. COREMANS, *Air Conditioning in Museums*, in *The Museum Journal*, 36, 3, 1936-1937, p. 341-345.
- COREMANS 1937a
P. COREMANS, *Quelques notes sur l'application des rayons ultra-violet*, in *Mitteilungen des Museen-Verbandes*, January 1937, no. 760, p. 50-52.
- COREMANS 1937b
P. COREMANS, *Tête en basalte égyptienne*, in *Mitteilungen des Museen-Verbandes*, January 1937, no. 761, p. 52-53.
- COREMANS 1938a
P. COREMANS, *Gefälschte Bronzestatuetten*, in *Mitteilungen des Museen-Verbandes*, July 1938, no. 783, p. 82-83.
- COREMANS 1938b
P.B. COREMANS, Belgian Special Advanced Fellow 1937, University of Brussels, docteur en sciences chimiques, 1932, Director of the Physical and Chemical Laboratories and of the Photographic Department, Royal Museums of Art and History, Brussels, Belgium, *Physical and Chemical Research in Museum Work*, 18 January 1938 (unpublished typed report).
- COREMANS 1938c
P. COREMANS, *Les rayons infra-rouges: leur nature, leurs applications dans les musées*, in *Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire / Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis*, 4, 1938, p. 87-91.
- COREMANS 1938d
P. COREMANS, *Statuette en alliage d'argent, attribuée à Toutankamon*, in *Mitteilungen des Museen-Verbandes*, July 1938, no. 789, p. 86-87.
- COREMANS 1938e
P. COREMANS, *Statuette égyptienne en bois*,

- attribuée à la XVIIIe dynastie, in *Mitteilungen des Museen-Verbandes*, July 1938, p. 68-69.
- COREMANS 1939
P. COREMANS, *Le rôle de la Belgique dans l'histoire de la photographie*, in *Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire*, 3e Series, 11, 1, 1939, p. 2-8.
- COREMANS 1940
P. COREMANS, *Peintures murales anciennes: procédés, altération, nettoyage et transfert*, in *Bulletin des Musées Royaux d'Art et d'Histoire / Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis*, 12, 1940, p. 133-136.
- COREMANS 1941
P. COREMANS, *Dépose de peintures murales: découvertes en 1940 à Tournai et à Nivelles*, in *Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire / Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis*, 13, 1941, p. 125-132.
- COREMANS 1942
P. COREMANS, *De overblijfselen van het Sinte Geertruida-schrijn te Nijvel: chemisch en metallografisch onderzoek*, in *Mededeelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten van België. Klasse der Schoone Kunsten*, 4, 1942, p. 5-18.
- COREMANS 1943
P. COREMANS, *Chemisch en metallografisch onderzoek van een middeleeuwsch zilveren schrijn*, in *Mededeelingen van de Vlaamse Chemische Vereniging*, 5, 1943, p. 282-283.
- COREMANS 1946a
P. COREMANS, *L'activité du Laboratoire de recherches physico-chimiques des Musées royaux d'Art et d'Histoire de Bruxelles pendant la guerre*, in *Museion*, 55-56, 1946, p. 55-59.
- COREMANS 1946b
P. COREMANS, *La protection scientifique des œuvres d'art en temps de guerre: l'expérience européenne pendant les années 1939 à 1945*, Brussels, 1946.
- COREMANS 1946c
P. COREMANS, *De wetenschappelijke bescherming der kunstwerken in oorlogstijd: Europa's ervaring gedurende de jaren 1939 tot 1945*, Brussels, 1946.
- COREMANS 1948a
P.B. COREMANS, [Report of mission in the USA in 1947], Brussels, 6 February 1948 (typed report).
- COREMANS 1948b
P. COREMANS, *Quelques considérations sur les musées des États-Unis*, in *Alumni*, 17, 1948, p. 228-233.
- COREMANS 1949a
P. COREMANS, *Het centraal laboratorium der Belgische musea te Brussel* (Verenigingsberichten, Museumdag van 23 April 1949 gehouden in het Rijksmuseum te Amsterdam) in *Nieuws-Bulletin van de Nederlandse Oudheidkundige Bond*, 6.2, 5 May 1949, p. 79-81.
- COREMANS 1949b
P.B. COREMANS, *Van Meegeren's Faked Vermeers and de Hooghs. A Scientific Examination*, London/Amsterdam, 1949.
- COREMANS 1950a
P. COREMANS, *L'affaire des faux Vermeer: documents de complément*, in *Maandblad voor beeldende kunsten*, 26, 1950, p. 199-203, 212.
- COREMANS 1950b
P. COREMANS, *L'Introduction d'un nouveau critère dans l'appréciation des œuvres d'art: les sciences naturelles*, in *Alumni*, 19, 1950, p. 292-300.
- COREMANS 1951
P. COREMANS, *Avant-propos*, dans *Eyck fecit. Traitement de l'Agneau mystique. Guide du visiteur* (exh. cat. Brussels, Palais des Beaux-Arts), Brussels, 1951, p. 4.
- COREMANS 1958
P. COREMANS, *Monumentenzorg in Indonesië: het Borobudur heiligdom*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 1, 1958, p. 71-84.
- COREMANS 1964a
P. COREMANS, *Brésil. La préservation du patrimoine culturel*, Paris (UNESCO / Programme de participation), 1964.
- COREMANS 1964b
P. COREMANS, *L'Institut royal du Patrimoine artistique et son nouveau bâtiment. Historique et mission de l'Institut / Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en zijn nieuwbouw. Historiek en opdracht van het Instituut*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 7, 1964, p. 9-30, 72-92.
- COREMANS 1965
P. COREMANS (†), *La Formation des restaurateurs*, in *Hommage à Paul Coremans (1908-1965) / Hulde aan Paul Coremans (1908-1965)*. *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 125-144.
- COREMANS & BONTINCK 1944
P. COREMANS & E. BONTINCK, *Natuurwetenschappen en kunstproblemen: onderzoek van schilderijen*, 1. *Inleiding*, in *Mededeelingen van de Vlaamse Chemische Vereniging*, 6, 1944, p. 8-12.
- COREMANS, GETTENS & THISSEN 1952a
P. COREMANS, R. GETTENS & J. THISSEN, *La technique des «Primitifs flamands»: étude scientifique des matériaux, de la structure et de la technique picturale*, 1. *Introduction*, in *Studies in Conservation. The Journal of the International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works / Études de Conservation. Le journal de l'Institut international pour la conservation des objets d'art et d'histoire*, 1, 1952, p. 1-3.
- COREMANS, GETTENS & THISSEN 1952b
P. COREMANS, R.J. GETTENS & J. THISSEN, *La technique des «Primitifs flamands»: étude scientifique des matériaux, de la structure et de la technique picturale*, 2. *T.H. Bouts: le retable du Saint Sacrement (Louvain: église Saint-Pierre)* in *Studies in Conservation. The Journal of the International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works / Études de Conservation. Le journal de l'Institut international pour la conservation des objets d'art et d'histoire*, 1, 1952, p. 3-29.
- COREMANS, GETTENS & THISSEN 1954
P. COREMANS, R.J. GETTENS & J. THISSEN, *La technique des «Primitifs flamands»: étude scientifique des matériaux, de la structure et de la technique picturale*, 3. *Van Eyck: l'Adoration de l'Agneau mystique* (Gand, Cathédrale Saint-Bavon), in *Studies in Conservation. The Journal of the International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works / Études de Conservation. Le journal de l'Institut international pour la conservation des objets d'art et d'histoire*, 1, 1954, p. 145-161.
- COREMANS & JANSSENS DE BISTHOVEN 1948a
P. COREMANS & A. JANSSENS DE BISTHOVEN, *Van Eyck: l'Adoration de l'Agneau mystique* (Archives centrales iconographiques d'art national. Les Primitifs flamands, 1), Antwerp, 1948.
- COREMANS & JANSSENS DE BISTHOVEN 1948b
P. COREMANS & A. JANSSENS DE BISTHOVEN, *Van Eyck: the Adoration of the Mystic Lamb* (Archives centrales iconographiques d'art national. Flemish Primitives, 1), Amsterdam, 1948.
- COREMANS, PHILIPPOT & SNEYERS 1951
P. COREMANS, A. PHILIPPOT, R. SNEYERS, *Van Eyck. L'Adoration de l'Agneau: Éléments nouveaux intéressants l'histoire de l'art*, Brussels, 1951.
- COREMANS, SNEYERS & THISSEN 1959
P. COREMANS, R. SNEYERS & J. THISSEN, *Memlinc's Mystiek Huwelijk van de H. Katharina: onderzoek en behandeling*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 2, 1959, p. 83-96.
- COREMANS & THISSEN 1959
P. COREMANS & J. THISSEN, *L'introduction des lames minces dans l'examen des peintures*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 2, 1959, p. 41-46.
- COREMANS & THISSEN 1961
P. COREMANS & J. THISSEN, *Het Calvariedrieluik toegeschreven aan Justus van Gent en de bijbehorende predella. Samenstelling en structuur van verflaag en plamuur*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 4, 1961, p. 28-32.
- COREMANS & THISSEN 1962
P. COREMANS & J. THISSEN, *La Descente de Croix de Rubens. Étude préalable au traitement: composition et structure des couches originales*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 5, 1962, p. 119-127.
- COREMANS et al. 1953
P. COREMANS, A. DE SCHRYVER, R. MARIJNISSEN, J. THISSEN, A. PHILIPPOT, R. SNEYERS, P. PHILIPPOT, L. LOOSE, J. THISSEN & L. HAUMAN, *L'Agneau mystique au Laboratoire: examen et traitement*, P. COREMANS (ed.) (Les Primitifs flamands, 3. Contributions à l'Étude des Primitifs flamands, 2), Antwerp 1953.
- CORNWELL 2005
T. CORNWELL, *The Shameful Secret of Scotland's Fake Botticelli*, in *The Scotsman*, 18 May 2005.

- A *Corpus of Rembrandt Paintings* 1982-2015
A Corpus of Rembrandt Paintings, The Hague/ Boston/London, 1982-2011, 5 vol. (online publication: <http://rembrandtdatabase.org/>) [accessed on 7 September 2018].
- COUTO & VALADARES 1938
 J. COUTO & M. VALADARES, *A Salomé de L. Cranach, o Velho. A intervenção do «Laboratório para o exame das obras de arte» do Museu das Janelas Verdes nos trabalhos preparatórios do restauro de pintura Salomé de Lucas Cranach, o Velho*, in *Boletim da Academia Nacional de Belas Artes*, 4, 1938, p. 39-54.
- CURSITER 1933
 S. CURSITER, *A New Botticelli Portrait*, in *Apollo*, 17, 102, June 1933, p. 269-270.
- DAUCHOT-DEHON & HEYLEN 1971
 M. DAUCHOT-DEHON & J. HEYLEN, *Institut Royal du Patrimoine Artistique Radiocarbon dates II*, in *Radiocarbon*, 13, 1, 1971, p. 29-31.
- DAUCHOT-DEHON & HEYLEN 1971-1972
 M. DAUCHOT-DEHON & J. HEYLEN, *La datation de l'eau par le radiocarbène. Note sur la préparation des échantillons*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 13, 1971-1972, p. 223-225.
- DAUCHOT-DEHON & VAN STRYDONCK 1978-1979
 M. DAUCHOT-DEHON & M. VAN STRYDONCK, *A New Methane Synthesis Unit at the Radiocarbon Dating Laboratory*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 17, 1978-1979, p. 194-200.
- DECOEN 1935
 J. DECOEN, *Shorter Notice: The New Museum at Rotterdam*, in *The Burlington Magazine for Connoisseurs*, 67, 390 (September 1935), p. 131-132.
- DECOEN 1951
 J. DECOEN, *Terug naar de waarheid: Vermeer-Van Meegeren: twee authentieke schilderijen van Vermeer*, Rotterdam, 1951.
- DECOEN 1968
 J. DECOEN, *Vermeer-Van Meegeren: scandale ou vérité*, Knokke, 1968.
- DEELSTRA 2014
 H. DEELSTRA, *Coremans Paul, scheikundige, hoogleraar, conservator en restaurator van kunstwerken en monumenten*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, 21, Brussels, 2014, col. 234-246.
- DE JONG 1985
 A.M.M. DE JONG, *Schendel (jr.), Arthur Francois Emile van*, in J. CHARITÉ (ed.), *Biografisch Woordenboek van Nederland*, 2, The Hague, 1985, p. 496-498.
- DE LAET 1975
 S.J. DE LAET, *L'Institut royal du Patrimoine artistique et l'archéologie*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 15, 1975, p. 97-103.
- DE MAEYER 1962-1963
 M. DE MAEYER, *De mystieke dood van een godgeleerde van James Ensor*, in *Jaarboek Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, 1962-1963, p. 131-158.
- DE MAEYER 1963
 M. DE MAEYER, *De genese van masker-, travestie- en skeletmotieven in het oeuvre van James Ensor*, in *Bulletin des Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique / Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België*, 12, 1963, p. 69-88.
- DE MAEYER 1964
 M. DE MAEYER, *Ensor, James*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, Brussels, 11, 1964, col. 462-474.
- DE MAEYER 1965
 M. DE MAEYER, *Derrière le masque: l'introduction du masque, du travesti et du squelette comme motifs dans l'œuvre de James Ensor*, in *L'Art belge*, Dec.1965, p. 17-30.
- DEMETER 2004
 S. DEMETER, *L'administration belge pendant la Seconde Guerre mondiale. L'exemple de la gestion du patrimoine culturel immobilier, en particulier à Bruxelles*, in *Pyramides*, 8, 2004, p. 155-186 (online publication, <http://pyramides.revues.org/391>) [accessed on 7 September 2018].
- DE MULDER *et al.* 2007
 G. DE MULDER, M. VAN STRYDONCK, M. BOUDIN, W. LECLERCQ, N. PARIDAENS and E. WARMBOL, *Re-evaluation of the Late Bronze Age and Early Iron Age Chronology of the Western Belgian Urnfields Based on ¹⁴C dating of Cremated Bones*, in *Radiocarbon*, 49, 2007, p. 499-514.
- DE MULDER, VAN STRYDONCK & BOUDIN 2009
 G. DE MULDER, M. VAN STRYDONCK & M. BOUDIN, *The Impact of Cremated Bone Dating on the Archaeological Chronology of the Low Countries* in *Radiocarbon*, 51, 2009, p. 579-600.
- DENEFFE, PETERS & FREMOUT 2009
 D. DENEFFE, F. PETERS & W. FREMOUT, *Pre-Eyckian Panel Paintings in the Low Countries. Catalogue and Essays* (Contributions to the Fifteenth-Century Painting in the Southern Netherlands and the Principality of Liège, 9), C. STROO (ed.), 2 vol., Turnhout, 2009.
- DEPUYDT-ELBAUM *et al.* 2008
 L. DEPUYDT-ELBAUM *et al.*, *De restauratie van het Laatste Avondmaal*, in A. BERGMANS (ed.), *Het Laatste Avondmaal: Leuwen in de late middeleeuwen*, Tiel/Brussels, p. 206-238.
- DE SCHRYVER & MARIJNISSEN 1953
 A. DE SCHRYVER & R. MARIJNISSEN, *Histoire matérielle*, in P. COREMANS, A. DE SCHRYVER, R. MARIJNISSEN, J. THISSEN, A. PHILIPPOT, R. SNEYERS, P. PHILIPPOT, L. LOOSE, J. THISSEN & L. HAUMAN, *L'Agneau mystique au Laboratoire: examen et traitement*, P. COREMANS (ed.) (*Les Primitifs flamands*, 3. *Contributions à l'Étude des Primitifs flamands*, 2), Antwerp 1953, p. 21-68.
- DETROIT/BRUSSELS 1960
Flanders in the Fifteenth Century: Art and Civilization (exh. cat., Detroit, Detroit Institute of Arts and the Centre National de Recherches "Primitifs Flamands", Brussels), 1960.
- DE VARINE-BOHAN 1974
 H. DE VARINE-BOHAN, *Le rayonnement international d'Arthur van Schendel*, in *Bulletin van het Rijksmuseum*, 25, 1974, p. 56-57, 38-39.
- DEVILLEZ 2003
 V. DEVILLEZ, *De oprichting van een laboratorium voor wetenschappelijk onderzoek van kunstwerken*, in M. VAN KALCK (ed.), *De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België: twee eeuwen geschiedenis*, 1, Brussels, 2003, p. 387-388.
- DEVILLEZ & VAN KALCK 2003
 V. DEVILLEZ & M. VAN KALCK, *Het educatief en wetenschappelijk museum (1919-1960): de administratieve organisatie*, in M. VAN KALCK (ed.), *De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België: twee eeuwen geschiedenis*, 1, Brussels, 2003, p. 327-380.
- DE WILD 1928
 A.M. DE WILD, *Het natuurwetenschappelijk onderzoek van schilderijen*, PhD dissertation, Delft Technical University, The Hague, 1928.
- DE WILD 1929
 A.M. DE WILD, *The Scientific Examination of Pictures. An Investigation of the Pigments Used by the Dutch and Flemish Masters from the Brothers van Eyck to the Middle of the 19th Century*, London, 1929.
- DE WILD 1931a
 A.M. DE WILD, *Naturwissenschaftliche Gemäldeuntersuchung*, Munich, 1931.
- DE WILD 1931b
 A.M. DE WILD, *Nieuwe methoden voor schilderijen-onderzoek*, in *Chemisch Weekblad*, 8, 28, 1931, p. 3-9.
- DE WILD 1933
 A.M. DE WILD, *Modern onderzoek van schilderijen*, in *Polytechnisch Weekblad*, 27, 23 March 1933, 12, p. 185-187.
- DE WILD 1938
 A.M. DE WILD, *Recension of the Dissertation Wolters 1938*, in *Technical Studies in the Field of the Fine Arts*, 7, 1, 1938, p. 47-48.
- DE WILD 1941
 A.M. DE WILD, *Realiteit en fantasie bij het onderzoek van schilderijen* [Lecture held 23 November 1940], in *Natuurkundige voordrachten: voordrachten gehouden in de Maatschappij Diligentia te 's-Gravenhage*, nieuwe reeks, 19, 1940-1941, p. 16-26.
- DE WILD 1948
 A.M. DE WILD, *De Emmausgangers van "Vermeer" een ideale vervalsing?*, in *Olie. Nederlands maandblad voor het personeel van de Koninklijke Shell Groep*, 11, 1948.
- DOEHAERD 1973
 T. DOEHAERD, *Jean Decoen et l'affaire Vermeer-Van Meegeren*, in E. RADAR *et al.* (ed.), *Jean Decoen*, Mechelen, 1973, p.159-272.
- DOSSIN, DEUMER & CAPRON 1962
 J.M. DOSSIN, J.M. DEUMER & P. C. CAPRON, *Lowain Natural Radiocarbon Measurements I*, in *Radiocarbon*, 4, 1962, p. 95-99.
- DUBOIS, SANYOVA & VANWIJNSBERGHE 2017
 H. DUBOIS, J. SANYOVA & D. VANWIJNSBERGHE, "Revenons à notre Mouton". *Paul Coremans, Erwin Panofsky, Martin Davies and the Mystic Lamb*, in C. CURRIE *et al.* (ed.), *Van Eyck Studies. Papers Presented at the Eighteenth Symposium for the Study of Underdrawing and Technology in Painting, Brussels, 19-21 September 2012*, p. 66-75.

- DUBOIS & VAN GREVENSTEIN 2011
H. DUBOIS & A. VAN GREVENSTEIN, *Bridging Controversy: The Contribution of an International Commission of Experts to the 1950-51 Study and Treatment of Van Eyck's Ghent Altarpiece*, in *Preprints of the ICOM-CC Triennial Conference*, Lisbon, 18-23 September 2011.
- DUVERGER & BONTINCK 1945
J. DUVERGER, *Het grafchrift van Hubrecht van Eyck en het quatrain van het Gentsche Lam Gods-Retabel*. Met aanhangsel: E. BONTINCK, *Natuurwetenschappelijk onderzoek van de opschriften en de lijst van het Lam Gods-retabel* (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, 7), Antwerp/Utrecht, 1945.
- DVOŘÁK 1925
M. DVOŘÁK, *Das Rätsel der Kunst der Brüder van Eyck*, Munich, 1925.
- Editorial 1927
Editorial. The Forger and the Detective, in *The Burlington Magazine for Connoisseurs*, 51, 292, July 1927, p. 3-4.
- Éditorial 1997
LES ÉDITEURS, *Évocation*, in *Studia Praehistorica Belgica*, 7, 1997, p. 3.
- EIBNER 1922
A. EIBNER, *Über fette Öle: Leinölersatzmittel und Ölfarben: Beitrag zur Normalfarbenfrage*, München, 1922.
- ELSKENS 1961
I. ELSKENS, *Note sur l'installation à l'Institut d'un laboratoire de datage par le radiocarbone*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 4, 1961, p. 202-206.
- Evocation 1997
Evocation, in *Studia Praehistorica Belgica*, 7, 1997, p. 3.
- FAHY 1998
E. FAHY, *How the Pictures Got Here*, in M.W. AINSWORTH & K. CHRISTIANSEN (ed.), *From Van Eyck to Bruegel: Early Netherlandish Painting in The Metropolitan Museum of Art* (exh. cat., New York, Metropolitan Museum of Art, 1998), p. 63-78.
- FEATHERSTONE 1995
M. FEATHERSTONE, *Culturas da cidade e estilos de vida pós-modernos*, in *Cultura de consumo e pós-modernismo*, São Paulo, 1995.
- FEIGL 1937
F. FEIGL, *Qualitative Analysis by Spot Tests: Inorganic and Organic Applications*, New York/Amsterdam, 1937.
- FEIGL 1938
F. FEIGL, *Qualitative Analyse mit Hilfe von Tüpfelreaktionen*, Leipzig 1938.
- FLORQUIN 1982
J. FLORQUIN, *Walther Vanbeselaere Grote Steenweg 628, 2600 Berchem, Ten huize van...*, Louvain, 1982 (online publication, http://www.dbnl.org/tekst/flor007tenh18_01/flor007tenh18_01_0012.php) [accessed on 7 September 2018].
- FOLIE 2000
J. FOLIE, *Oorsprong en vroege ontwikkeling van het Studiecentrum Vlaamse Primitieven / Origine et premiers développements du Centre de Recherche sur les Primitifs flamands*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 27, 1996-1998 (2000), Brussels, p. 220-229.
- FONDAIRE & VANWIJNSBERGHE 2008
C. FONDAIRE & D. VANWIJNSBERGHE, *Van der Veken et Van Eyck aux rayons X*, in D. VANWIJNSBERGHE (ed.) *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008, p. 283-286.
- FORBES 1949
R.J. FORBES, *Heeft een centraal laboratorium voor het onderzoek van museumvoorwerpen bestaansrecht?* (Verenigingsberichten, Museumdag van 23 April 1949, gehouden in het Rijksmuseum te Amsterdam), in *Nieuwsbulletin van de Nederlandse Oudheidkundige Bond*, 6.2, 5, 1949, p. 78-80.
- FOREST & VAN STRYDONCK 1995
L. FOREST & M. VAN STRYDONCK, *The Installation of a Liquid Scintillator and the Construction of a Benzene Synthesis Unit at the Radiocarbon Dating Laboratory*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 25, 1993, p. 235-245.
- FROENTJES & BREEK 1977
W. FROENTJES & R. BREEK, *Een nieuw onderzoek naar de identiteit van het bindmiddel van Van Meegeren*, in *Chemisch weekblad*, 73, 1977 (Supplement Magazine), p. M 583, 585, 587, 589.
- FROENTJES & DE WILD 1949
W. FROENTJES & A.M. DE WILD, *De natuurwetenschappelijke bewijsvoering in het proces Van Meegeren*, in *Chemisch weekblad*, 45, 17, 1949, p. 269-277.
- GARG & SAHOO 2013
S. GARG & G. SAHOO, *Crack Classification and Interpolation of Old Digital Paintings*, in *Journal of Computer Sciences and Applications*, 5, 85-90, 2013.
- GESCHÉ-KONING 2015
N. GESCHÉ-KONING, *The Avant-Garde of European Museum Education in Belgium*, in *ICOM Education*, 26, 2015, p. 71-86.
- GETLEIN 1960
F. GETLEIN, *The Silence of Flanders*, in *The New Republic*, 12 Dec. 1960, p. 28-30.
- GETTENS 1936
R.J. GETTENS, *The Cross-Sectioning of Paint Films*, in *Technical Studies in the Field of the Fine Arts*, 5, 1, 1936, p. 18-22.
- GETTENS & STOUT 1936
R.J. GETTENS & G.L. STOUT, *The Stage Microscope in the Routine Examination of Paintings*, in *Technical Studies in the Field of the Fine Arts*, 4, 1936, p. 207-233.
- GETTENS & STOUT 1942
R.J. GETTENS & G.L. STOUT, *Painting Materials. A Short Encyclopaedia*, New York, 1942.
- GILOT 1997
É. GILOT, *Index général des dates Lv. Laboratoire du Carbone 14 de Louvain* (Studia Praehistorica Belgica, 7), Liège, 1997.
- The Glory of Flanders 1960*
The Glory of Flanders – And Detroit, in *Entertainment Review*, 76, 12, 19 Sept. 1960, p. 84.
- GOULINAT 1932
J.-G. GOULINAT, *Au musée du Louvre, le nettoyage de la « Vierge aux rochers »*, in *L'Amour de l'art*, July-Aug. 1932, p. 243.
- GRATTAN 2004
N. GRATTAN, *ICCROM and Public Advocacy*, ICCROM Report, Rome, 2004.
- GROSLIER 1968
B.P. GROSLIER, *Borobudur*, in *Le courrier de l'UNESCO*, 21, June 1968, p. 23-27.
- HAESAERTS 1965
P. HAESAERTS, *Quand James Ensor peignait « L'Entrée du Christ à Bruxelles »*, in *L'Œil*, 131 (Nov. 1965), p. [26]-[35].
- HANNEMA 1973
D. HANNEMA, *Fliesen uit mijn leven als verzamelaar en museumdirecteur*, Rotterdam, 1973.
- HANS-COLLAS 2016
I. HANS-COLLAS, *JUDICIUM TIME. Justice et avertissement à travers la Mort et son miroir. À propos du Jugement dernier de Malines (1526)*, in A. BENUCCI, M.-D. LECLERC, A. ROBERT (ed.), *Mort suit l'homme pas à pas. Représentations iconographiques, variations littéraires, diffusion des thèmes. Actes du XVIIe congrès international Danses macabres d'Europe, Troyes, 25-28 mai 2016*, Reims, 2016, p. 58-77.
- Hard on Wood Worms 1935*
Hard on Wood Worms, in *Townsville Daily Bulletin*, 21 August 1935.
- HARRIS 1961
R. HARRIS, *A Reporter At Large: The Forgery of Art*, in *The New Yorker Magazine*, 16 September 1961, p. 112-145.
- HARTSHORNE & STUART 1934
N.H. HARTSHORNE & A. STUART, *Crystals and the Polarising Microscope: a Handbook for Chemists and Others*, London, 1934.
- HELD 1942
J. HELD, *Periodical Literature on Flemish and Dutch Painting of the Fifteenth and Sixteenth Centuries, 1939-41*, in *The Art Bulletin*, 24, 1942, p. 388-399.
- HELLER 2015
I. HELLER, *La Conférence de Rome pour l'étude des méthodes scientifiques appliquées à l'examen et à la conservation des œuvres d'art, octobre 1930*, in M. MICHELI (ed.), *Il restauro archeologico in Italia dal 1860 al 1970. Fonti storiche e pratiche disciplinari*, Atti dell'Incontro di Studi, Roma 21 marzo 2013 (Collana di studi e ricerche a cura dell'Archivio Centrale dello Stato, nuova serie, 5), Rome, 2015, p. 543-563.
- HENNO & DECOEN 1958
L. HENNO & J. DECOEN *et al.*, *Vermeer de Delft: une affaire scandaleuse de vrais et de faux tableaux*, Brussels, 1958.
- HENRICOT-HENNEBERT 1984
I. HENRICOT-HENNEBERT, *La conservation des peintures murales de la collégiale de Nivelles*, in *Annales de la Société d'Archéologie, d'Histoire et*

- de Folklore de Nivelles et du Brabant wallon, 24, 1984, p. 67-77.
- HERREMANS 2013
V. HERREMANS, *Schilderijen uit verdwenen Antwerpse kerken - Paintings from Lost Antwerp Churches (Rubens doorgelicht - Rubens Unveiled)*, Antwerp, 2013.
- HEYLEN *et al.* 1966
J. HEYLEN, R. KLÉBER, H. ROOSENS & A.-N. SCHREURS, *Introduction à la datation des matériaux organiques par le radiocarbone*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 9, 1966, p. 144-164.
- HOFSTEDE DE GROOT 1924
C. HOFSTEDE DE GROOT, *Some Recently Discovered Works by Frans Hals*, in *The Burlington Magazine for Connoisseurs*, 45, 256-261, July-Dec. 1924, p. 83-87.
- HOFSTEDE DE GROOT 1925
C. HOFSTEDE DE GROOT, *Echt of Onecht? Oog of Chemie? Beschouwingen naar aanleiding van het mansportret door Frans Hals uit het proces Fred. Muller & Co contra H.A. de Haas*, The Hague, 1925.
- HOLLY 1984
M.A. HOLLY, *Panofsky and the Foundations of Art History*, Ithaca/London, 1984.
- HOOZEE, BOWN-TAEVERNIER & HEJJBROEK 1987
R. HOOZEE, S. BOWN-TAEVERNIER & J.F. HEJJBROEK, *James Ensor. Tekeningen en prenten*, Antwerp, 1987.
- Hope for Ailing Pictures 1931
Hope for Ailing Pictures, in *The Museums Journal*, 31, 9, 1931, p. 381.
- HOURS 1987
M. HOURS, *Une vie au Louvre*, Paris, 1987.
- HUUSSEN 2009
A.H. HUUSSEN, *Henricus (Han) Antonius van Meegeren (1889-1947): documenten betreffende zijn leven en strafproces (Cahiers uit het Noorden, 20)*, Zoetermeer, 2009, p. 144-149.
- HYVERT 1972
G. HYVERT, *The Conservation of the Borobudur Temple*, UNESCO Report, Paris, 1972.
- HYVERT 1973
G. HYVERT, *Borobudur, les bas-reliefs. Matériaux - facteurs responsables des dégradations - programme de conservation*, in *Studies in Conservation*, 18, 1973, p. 131-155.
- In Memoriam 1985
In Memoriam: Edgar Preston Richardson (1902-1985), in *The American Art Journal*, 17, 2, 1985, p. 92-93.
- JACOBI 1941
R. JACOBI, *Über den in der Malerei verwendeten gelben Farbstoff der Alten Meister*, in *Zeitschrift für Angewandte Chemie*, 54, 1941, p. 28-29.
- JAEGER 1924
F.M. JAEGER, *Inleiding tot de studie der kristalkunde: eene handleiding voor studeerenden bij het onderwijs aan Nederlandsche universiteiten en hooge scholen*, Groningen, 1924.
- JANSSENS DE BISTHOVEN 2000
A. JANSSENS DE BISTHOVEN (†), *Souvenirs-Herinneringen: Dr. Aquilin Janssens de Bisthoven (†)*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 27, 1996-1998 (2000), p. 117-120.
- JANSSENS DE BISTHOVEN, BAES-DONDEYNE & DE VOS 1981
A. JANSSENS DE BISTHOVEN, M. BAES-DONDEYNE & D. DE VOS, *Stedelijk Museum voor Schone Kunsten (Groeningemuseum) Brugge (Les Primitifs flamands, 1. Corpus de la peinture des anciens Pays-Bas méridionaux au quinzième siècle / Corpus van de vijftiende eeuwse schilderkunst in de Zuidelijke Nederlanden, 1)*, Brussels, 1981.
- JANSSENS DE BISTHOVEN & PARMENTIER 1951
A. JANSSENS DE BISTHOVEN & R. A. PARMENTIER, *Le Musée communal de Bruges (Les Primitifs flamands, 1. Corpus de la peinture des anciens Pays-Bas méridionaux au quinzième siècle, 1)*, Antwerp, 1951.
- JOHKILETO 2011
J. JOHKILETO, *ICCROM and the Conservation of Cultural Heritage: A History of the Organization's First 50 years*, ICCROM, Rome, 2011.
- JOSEPH, SCHWILDEN & CLAES 1997
S.F. JOSEPH, T. SCHWILDEN & M.-C. CLAES, *Directory of Photographers in Belgium, 1839-1905*, Rotterdam/Antwerpen, 1997.
- KALLENBORN & FROENTJES 1948a
J.W. KALLENBORN & W. FROENTJES, *L'affaire Van Meegeren: l'enquête judiciaire: [...]* *l'enquête scientifique*, in *Revue internationale de police criminelle*, 3, 22 Nov. 1948, p. 8-16; 3, 23 Dec. 1948, p. 7-15.
- KALLENBORN & FROENTJES 1948b
J.W. KALLENBORN & W. FROENTJES, *De Zaak Van Meegeren (1-5): schilderijen toegeschreven aan Johannes Vermeer en Pieter de Hoogh, vervaardigd door Han van Meegeren; het natuurwetenschappelijk onderzoek; het macroscopisch en microscopisch onderzoek; het chemisch en fysisch-chemisch onderzoek (uit de praktijk)*, in *Algemeen politiebld van het Koninkrijk der Nederlanden*, 97, 23 Oct.-18 Dec. 1948, 22-26, p. 429-430, 449-450, 465-466, 482, 487-490, 507-510.
- KECK 1936
S. KECK, *A Method of Cleaning Prints*, in *Technical Studies in the Field of the Fine Arts*, 5, no. 2, October 1936, p. 117-126.
- KECK 1954
C. KECK, *How to Take Care of Your Pictures. A Primer of Practical Information*, New York, 1954.
- KECK 1984
C. KECK, *Some Picture Cleaning Controversies: Past and Present*, in *Journal of the American Institute for Conservation*, 23, No. 2, 1984, p. 73-87.
- KECK & KECK 1965
C. KECK & S. KECK, *The Creator of a New Approach to Training Art Conservators*, in *Hommage à Paul Coremans / Hulde aan Paul Coremans (1908-1965)*, *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 73-76.
- KEISCH 1968
B. KEISCH, *Dating Works of Art through Their*
- Natural Radioactivity: Improvements and Applications*, in *Science*, 160, 3826, 1968, p. 413-415.
- KLEY & BEHRENS 1915
P.D.C. KLEY & H. BEHRENS, *Mikrochemische Analyse (Erster Teil)*, Leipzig/Hamburg, 1915.
- KORTRIJK 2006
Kortrijkse kunstwerkstede gebroeders De Coene: 80 jaar ambacht en industrie: meubelen, interieurs, architectuur (exh. cat., Kortrijk, Broelmuseum, 15 Sept. 2006 - 7 Jan. 2007), Kortrijk, 2006.
- KOTT 2005
C. KOTT, *« Inventorier pour mieux contrôler? » L'inventaire photographique allemand du patrimoine culturel belge, 1917-1918*, in S. JAUMIN, M. AMARA, B. MAJERUS & A. VRINTS (dir.), *Une guerre totale ? La Belgique dans la Première Guerre mondiale, nouvelles tendances de la recherche historique* (Archives générales du Royaume, Études sur la Première Guerre mondiale, 11), Brussels, 2005, p. 283-300.
- KOTT 2006
C. KOTT, *Préserver l'art de l'ennemi ? Le patrimoine artistique en Belgique et en France occupées, 1914-1918* (Comparatisme et société, 4), Brussels, 2006.
- KOTT 2007
C. KOTT, *Photographier l'art de l'ennemi. Les inventaires photographiques allemands en Belgique, 1917-1918 et 1940-1944*, in S. JACOBS, M. DELBEKE, D. LAUWAERT, P. ROTSAERT & E. VANFRAUSSEN, *Citygraphy*, Brussels, 2007, p. 53-65.
- KOTT 2008
C. KOTT, *“Den Schaden in Grenzen halten...”*, *Deutsche Kunsthistoriker und Denkmalfleger als Kunstverwalter im besetzten Frankreich, 1940-1944*, in R. HEFTRIG, O. PETERS & B. SCHELLEWALD (ed.), *Kunstgeschichte im “Dritten Reich”. Theorien, Methoden, Praktiken* (Schriften zur modernen Kunsthistoriographie, 1), Berlin, 2008 p. 362-392.
- KOTT 2013
C. KOTT, *Le « Kunstschutz » en 39-45: une pierre dans la façade de l'Allemagne national-socialiste*, in P. NIVET (ed.), *Guerre et patrimoine artistique à l'époque contemporaine*, Amiens, 2013.
- KOTT 2014
C. KOTT, *D'une guerre mondiale à l'autre: le patrimoine artistique belge entre destruction et conservation*, in *Bulletin de la Commission royale des Monuments, Sites et Fouilles de Belgique*, 25, 2013 (2014), p. 86-97.
- KOTT 2016
C. KOTT, *Die Denkmalflege im Belgischen Wiederaufbaukommissariat unter deutscher Besatzung (1940-1944)*, in M. BUSHART, A. GASIOR & A. JANATKOVÁ (ed.), *Kunstgeschichte in den besetzten Gebieten 1939-1945* (Kunst und Kunstgeschichte im Nationalsozialismus: Brüche und Kontinuitäten), Cologne, 2016, p. 163-184.
- KOTT & CLAES 2018
C. KOTT & M.-C. CLAES (DIR.), *Le patrimoine de la Belgique vu par l'occupant. Un héritage de la Grande Guerre*, Bruxelles, 2018.

- KREUGER 2007
F. KREUGER, *A New Vermeer: Life and Work of Han van Meegeren*, Rijswijk, 2007.
- KRONIEK 1959
Kroniek, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 2, 1959, p. 187-202.
- KRONIEK 1978-1979
Kroniek, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 17, 1978-1979, p. 201-226.
- KROON 1987
B. KROON, *Het probleem is niet hoe goed Rembrandt kon schilderen, maar hoe slecht: Ben Kroon in gesprek met Bob Haak*, in *De kroniek van het Rembrandthuis*, 39, 2, Dec. 1987, p. 1-27.
- KÜHN 1967
H. KÜHN, *Blei-Zinn-Gelb und Seine Verwendung in der Malerei*, in *Farbe und Lack*, 73, 1967, p. 938-949.
- LAEMERS 2008
S. LAEMERS, "A Matter of Character": Max J. Friedländer et ses relations avec Emile Renders et Jef Van der Veken, in D. VANWIJNSBERGHE (ed.), *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008, p. 147-176.
- LAMBILIOTE, DEKKERS & VAN MEENEN 1960
M. LAMBILIOTE, R. DEKKERS & L. VAN MEENEN, *Algemene Wereldtentoonstelling 1958 Brussel*, Brussels, 1960.
- LATOUR & WOOLGAR 1986
B. LATOUR & S. WOOLGAR, *Laboratory Life. The Construction of Scientific Facts*, Princeton, 1986.
- LAURIE 1929
A.P. LAURIE, *A Scientific Appreciation of Painting*, in *The Realist: A Journal of Scientific Humanism*, 1, 1, 1929, p. 144-148.
- LAURIE 1932a
A.P. LAURIE, *A Laboratory for Research on Pictures and Illuminated Mss*, in *The Museums Journal*, 31, 1932, p. 186-187.
- LAURIE 1932b
A.P. LAURIE, *A Laboratory for Research on Pictures and Illuminated Mss*, in *Studio International Art*, 102, 1932, p. 198.
- LAURIE 1932c
A.P. LAURIE, *Un laboratoire pour l'examen des peintures*, in *Museion*, 17-18, 1932, p. 119-122.
- LAURIE 1949
A.P. LAURIE, *The Technique of the Great Painters*, London, 1949.
- LAVACHERY 1954
H. LAVACHERY, *Vermeer-Van Meegeren: faux et authentiques, un témoignage*, Brussels, 1954.
- LAVALLEY 1950
J. LAVALLEY, *Le Jugement Dernier de Franz Sanders à l'ancienne Maison scabinale de Malines (1525-1526)*, in *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 54, 1950, p. 163-176.
- LAVALLEY 1965
J. LAVALLEY, *Biographie. Hommage à Paul Coremans (1908-1965) / Biografie. Hulde aan Paul Coremans (1908-1965)*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 9-19.
- LAVALLEY 1968
J. LAVALLEY, *Hommage à Erwin Panofsky*, in *Académie royale de Belgique. Bulletin de la Classe des Beaux-Arts*, 50, 1968, 4-5, p. 69-74.
- LEAL 2008
C.F.B. LEAL, *A missão de Michel Parent no Brasil*, in *As missões da UNESCO no Brasil: Michel Parent*, Rio de Janeiro (IPHAN), 2008.
- LECLERCQ-MARX 1992
J. LECLERCQ-MARX, *Tournai: deux fresques médiévales oubliées. L'Entrée du Christ à Jérusalem (XIVe siècle) et un fragment d'Annonciation de Robert Campin*, in *Revue belge d'Archéologie et d'Histoire de l'Art*, 61, 1992, p. 230-234.
- LÉCUYER 1934
R. LÉCUYER, *Comment sont examinés les tableaux dans le Laboratoire du Louvre*, in *Le Figaro*, 29 August 1934.
- LEEMANS 1873
C. LEEMANS (ed.), *Bòrò-Boedoer op het eiland Java*, Leiden, 1873.
- LEEMANS 1874
C. LEEMANS (ed.), *Bòrò-Boudour dans l'île de Java*, Leiden, 1874.
- LEFÈVE 1965
R. LEFÈVE, *In memoriam Prof. Dr. Paul Coremans*, in *Mededelingen van de Vlaamse Chemische Vereniging*, 27, 1965, p. 107-109.
- LEFÈVE & SNEYERS 1950
R. LEFÈVE & R. SNEYERS, *La microscopie des peintures anciennes. Une nouvelle méthode de préparation des coupes*, in *Mededelingen van de Vlaamse Leuvense Vereniging*, 12, 1950, p. 99-101.
- LEONA 2009
M. LEONA, *The Materiality of Art: Scientific Research in Art History and Art Conservation at the Metropolitan Museum*, in *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, 67, 2009, p. 4-11.
- LEUVEN 1971
Aspecten van de Laatgotiek in Brabant (exh. cat., Leuven, Stedelijk museum, 11 Sept.-28 Nov. 1971), Leuven, 1971.
- LIEBAERS 1980
H. LIEBAERS, *Mostly in the Line of Duty. Thirty Years with Books*, The Hague/Boston/London, 1980.
- LIEBERMANN 1874
C. LIEBERMANN, *Über die Einwirkung der salpetrigen Säure auf Phenole*, in *Berichte der chemischen Gesellschaft*, 7, 1874, p. 247.
- LORTHIOIR 1960
M. LORTHIOIR, *La mesure des âges par le radiocarbène*, in *Revue de la Manufacture belge de Lampes et de Matériel électronique*, 3, 1960, p. 157-181.
- LUST 2008
J. LUST, *Grandeur et décadence d'Émile Renders. Chronique mouvementée d'une collection d'art belge*, in D. VANWIJNSBERGHE (ed.) *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008, p. 77-91.
- LUTYEN 2003
LUTYEN A., *Stan Leurs (1893-1973)*, Master's thesis, Ghent University, 2003.
- LYON 1933-1934
R.A. LYON, *Infra-Red Radiations Aid Examinations of Paintings*, in *Technical Studies*, 2, 1933-1934, p. 203-2012.
- MADALIJNS 2015
MADALIJNS, G., *Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium: Onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en de actuele relevantie van het toenmalige ontwerpprogramma*, Master's thesis Monumenten- en Landschapszorg, Antwerp University, 2015.
- MAES & VAN STRYDONCK 1988-1989
L. MAES & M. VAN STRYDONCK, *Dataverwerking in het radiokoolstof dateringslaboratorium*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 22, 1988-1989, p. 197-206.
- MARIJNISSEN 1996
R.H. MARIJNISSEN, *The Brilliant Forger and the Expert Laboratory Report*, in *Academiae Analecta: Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Schone Kunsten*, 56, 1996, p. 73-79.
- MARINHO 1986
T. MARINHO, *Nota biográfica*, in SPHAN/FNPM, *Rodrigo e seus tempos*, Rio de Janeiro, 1986.
- MARTENS 2008
D. MARTENS, *Joseph Van der Veken faussaire des Primitifs flamands: découverte ou redécouverte*, in D. VANWIJNSBERGHE (ed.), *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008, p. 177-188.
- MASSCHELEIN-KLEINER 1984-1985
L. MASSCHELEIN-KLEINER, *Hommage à la mémoire de René Sneyers (1918-1984) / Hulde aan de nagedachtenis van René Sneyers (1918-1984)*, in *Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium / Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique*, 20, 1984-1985, p. 7.
- MASSCHELEIN-KLEINER 2000
L. MASSCHELEIN-KLEINER, *Les cinquante ans de l'IRPA / Vijftig jaar KIK*, in *Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium / Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique*, 27, 1996-1998 (2000), p. 14-47.
- Matthew Weiner's Mad Men 2013
Matthew Weiner's Mad Men. With the End of an Era, the Museum of the Moving Image Mounts a Retrospective, 2013 (online publication, <http://www.knoll.com/knollnewsdetail/Mad-Men>) [accessed on 7 September 2018].
- MCGILL 1985
D. MCGILL, *Edgar Richardson, 82, Dies; Art Historian and Archivist*, in *The New York Times*, 29 March 1985, p. A20.
- MIKSIC 1990
J. MIKSIC, *Borobudur: Golden Tales of the*

- Buddhas*, Berkeley/Singapore/London, 1990.
- MITCHELL 1935
C.A. MITCHELL, *The Use of Infra-Red Rays in the Examination of Inks and Pigments*, in *The Analyst*, 60, 1935, p. 454-461.
- MUELLER 1958
E. MUELLER, *Jean le Tavernier of Audenarde*, PhD dissertation, University of Iowa, 1958.
- MÜLLER-SKJOLD 1942
F. MÜLLER-SKJOLD, *Abnahme von 1940 aufgedeckten Wandmalereien in Tournai und Nivelles (Ein Beitrag zur Technik der Abnahme von Wandmalereien)*, in *Deutsche Zeitschrift für Maltechnik*, 11-12, 1942, p. 89-91.
- NAGAOKA 2012
M. NAGAOKA, *Borobudur Safeguarding Campaign in UNESCO Perspective and UNESCO World Heritage Convention 1972*, in H. SANTIKO (ed.), *100 Tahun Pascapemugaran Candi Borobudur, Trilogi 1, Menyelamatkan Kembali Candi Borobudur*, Borobudur, 2012 (2nd edition), p. 187-205.
- NEW YORK 1998
M.W. AINSWORTH & K. CHRISTIANSEN (ed.), *From Van Eyck to Bruegel: Early Netherlandish Painting in The Metropolitan Museum of Art* (exh. cat., New York, Metropolitan Museum of Art, 22 Sept. 1998-3 Jan. 1999), New York, 1998.
- The New Scientific Department* 1935
The New Scientific Department at the Courtauld Institute, in *The Museums Journal*, 35, July 1935, p. 122-124.
- Obituary* 1997
Obituary: Harold Plenderleith, in *The Independent*, 6 November 1997.
- OSTWALD 1905
W. OSTWALD, *Gemälde unter dem Mikroskop*, in *Die Woche*, 7, 6, 11 Febr. 1905, p. 249-251.
- PANOFSKY 1935
E. PANOFSKY, *The Friedsam Annunciation and the Problem of the Ghent Altarpiece*, dans *The Art Bulletin*, 17, 1935, p. 432-473.
- PANOFSKY 1953
E. PANOFSKY, *Early Netherlandish Painting. Its Origins and Character*, Cambridge (Mass.), 1953.
- PANOFSKY 1960
E. PANOFSKY, *La Chambre de San Paolo, à Parme, peinte à fresque par le Corrège*, in *Académie royale de Belgique. Bulletin de la Classe des Beaux-Arts*, 42, 1960, 1-4, p. 163-180.
- PANOFSKY 1965
E. PANOFSKY, *The Promoter of a New Co-Operation between the Natural Sciences and the History of Art*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 62-67.
- PANOFSKY 2006
E. PANOFSKY, *Korrespondenz 1950-1956*, Wiesbaden, 2006 (Erwin PANOFSKY, *Korrespondenz 1910 bis 1968. Eine kommentierte Auswahl in fünf Bänden*, edited by Dieter WUTTKE, 3).
- PANOFSKY 2008
E. PANOFSKY, *Korrespondenz 1957-1961*, Wiesbaden, 2008 (Erwin PANOFSKY, *Korrespondenz 1910 bis 1968. Eine kommentierte Auswahl in fünf Bänden*, edited by Dieter WUTTKE, 4).
- PANOFSKY 2011
E. PANOFSKY, *Korrespondenz 1962-1968*, Wiesbaden, 2011 (Erwin PANOFSKY, *Korrespondenz 1910 bis 1968. Eine kommentierte Auswahl in fünf Bänden*, edited by Dieter WUTTKE, 5).
- PANOFSKY 2017
G. PANOFSKY, *Erwin Panofsky von Zehn bis Dreißig und seine jüdischen Wurzeln* (Veröffentlichungen des Zentralinstituts für Kunstgeschichte in München, 41), Passau, 2017.
- PARIS 1978
Borobudur. Chefs-d'œuvre du bouddhisme et de l'hindouisme en Indonésie (exh. cat., Paris, Petit Palais, 24 Febr. 1978-15 June 1978), Paris, 1978.
- Paul Coremans* 1960
Paul Coremans, in *Liber memorialis der Rijksuniversiteit te Gent, 1913-1960, 1. Faculiteit der Letteren en Wijsbegeerte*, Gent, 1960, p. 512-515.
- PAUWELS 1965
H. PAUWELS, *De professor*, in *Hommage à Paul Coremans / Hulde aan Paul Coremans (1908-1965)*, *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 47-52.
- PAUWELS 2005
H. PAUWELS, *The Corpus of Fifteenth-Century Painting in the Southern Netherlands and the Principality of Liège*, in B. RIDDERBOS, A. VAN BUREN & H. VAN VEEN (ed.), *Early Netherlandish Paintings: Rediscovery, Reception, and Research*, Amsterdam, 2005, p. 330-339.
- PECK 1991
W.H. PECK, *The Detroit Institute of Arts. A Brief History*, Detroit, 2001.
- PENNANT 2010
B. PENNANT, *Les fresques de Saint-Brice et l'Annonciation de Robert Campin*, in *Pasquier Grenier*, 100, 2010, p. 14-17.
- PEREIRA 2012
C.R. PEREIRA, *O turismo cultural e as missões UNESCO no Brasil*, PhD dissertation, Universidade Federal de Pernambuco, Recife, 2012.
- PEREZ 1930
F. PEREZ, *Recherches pinacologiques réalisées dans les principaux musées d'Italie. Étude de la structure des empâtements des tableaux*, Rome, 1930.
- PEREZ 1931
F. PEREZ, *La pinacoradiologie*, in *Le Bulletin de l'Art ancien et moderne: supplément hebdomadaire de la Revue de l'Art ancien et moderne*, 1931, p. 405-412 (text of a paper presented at the *XIF congrès international d'histoire de l'art* in Brussels, Sept. 1930).
- PHILIPPOT 2010
P. PHILIPPOT, *Finale, c'est une question de conscience... Libre entretien en forme de postface*, dans *CeROArt*, 2010 (online publication, <http://ceroart.revues.org/2051>) [accessed on 7 September 2018].
- PHILIPPOT 2012
P. PHILIPPOT, *L'Istituto Centrale del Restauro, la sua organizzazione e le sue posizioni riguardo ai principali problemi del restauro dei dipinti*, Palermo 2012.
- PIRON 2013
C. PIRON, *Le rôle des Services photographiques et du Laboratoire des Musées royaux d'Art et d'Histoire dans la sauvegarde du patrimoine artistique belge durant la Seconde Guerre mondiale. Les raisons d'un succès, la genèse d'un Institut*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 33, 2009-2012 (2013), p. 257-287.
- PLENDERLEITH 1956
H.J. PLENDERLEITH, *The Conservation of Antiquities and Works of Art: Treatment, Repair and Restoration*, London/New York/Toronto, 1956.
- PLENDERLEITH 1998
H. PLENDERLEITH, *A History of Conservation*, in *Studies in Conservation*, 43, 1998, 3, p. 129-143.
- PLENDERLEITH, RIVIÈRE & RAWLINS 1965
H.J. PLENDERLEITH, G.H. RIVIÈRE & I. RAWLINS, *Paul Coremans: 1908-1965: Fellow of I.I.C.*, in *Studies in Conservation*, 10, 3, 1965, p. 132-133.
- POULOT 2006
D. POULOT, *Une histoire du patrimoine en Occident*, Paris, 2006.
- PYPAERT 2008
J.-L. PYPAERT, *Early Netherlandish Paining XV? Joseph Van der Veken*, in D. VANWIJNSBERGHE (ed.), *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008, p. 197-282.
- RADAR *et al.* 1973
E. RADAR, M. DEGHELDERODE, G.D. SNOECK, T. DOEHAERD & F.H. LEM, *Jean Decoen*, Mecheleu, 1973.
- RAEHLMANN 1905
E. RAEHLMANN, *Die Technik der alten Meister aus der klassischen Zeit, beurteilt nach mikroskopischen Untersuchungen von Bruchstücken ihrer Gemälde*, in *Die Umschau*, 9, 44, 28 Oct. 1905, p. 863-868.
- RAEHLMANN 1910
H. RAEHLMANN, *Über die Maltechnik der Alten mit besonderer Berücksichtigung der Römisch-Pompejanischen Wandmalerei, nebst einer Anleitung zur Mikroskopischen Untersuchung der Kunstwerke*, Kaiser Friedrich Museum, Berlin, 1910.
- RAFFLES 1817
T.S. RAFFLES, *The History of Java*, 2 vol., London, 1817.
- RICHARDSON 1936
E.P. RICHARDSON, *Flemish Painting of the Fifteenth and Sixteenth Centuries*, Detroit, 1936.
- RICHARDSON 1939
E.P. RICHARDSON, *The Rest on the Flight into Egypt*, in *Journal of the Walters Art Gallery*, 2, 1939, p. 36-42.
- RICHARDSON 1956a
E.P. RICHARDSON, *The Detroit "St Jerome" by Jan van Eyck*, in *The Art Quarterly* 19, 3, 1956,

- p. 227-236.
- RICHARDSON 1956b
E.P. RICHARDSON, *Painting in America: The Story of 450 Years*, New York, 1956.
- RICHARDSON 1960a
E.P. RICHARDSON, *Archives of American Art: Purposes and Objectives*, in *Bulletin (Archives of American Art)*, 1, 1, 1960, p. XX.
- RICHARDSON 1960b
E.P. RICHARDSON, *Flemish Primitives in American Collections*, in *Flanders in the Fifteenth Century: Art and Civilization* (exh. cat., Detroit, Detroit Institute of Arts, Oct.-Dec. 1960), [Detroit, 1960], p. 27-30.
- RIVIÈRE 1965
G.-H. RIVIÈRE, *L'Ami*, in *Hommage à Paul Coremans / Hulde aan Paul Coremans (1980-1965)*. *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 31.
- ROCK 1965
R. ROCK, *Een boeiende persoonlijkheid*, in *Hommage à Paul Coremans / Hulde aan Paul Coremans (1980-1965)*. *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 8, 1965, p. 32-38.
- ROLLAND 1942a
P. ROLLAND, *Peintures murales à Tournai. La seule œuvre connue de Robert Campin*, in *Apollo. Chronique des Beaux-Arts*, 11, 1942, p. 6-10.
- ROLLAND 1942b
P. ROLLAND, *Peintures murales en l'église Saint-Brice à Tournai (l'Annonciation de Robert Campin)*, in *Handelingen van het Centrum voor archeologische vorschingen onder bescherming van het commissariaat-generaal voor 's lands wederopbouw en de Generale directie voor schoone kunsten / Recueil des travaux du Centre de recherches archéologiques sous le patronage du Commissariat général à la restauration du pays et de la Direction générale des Beaux-Arts*, 3, 1942, p. 5-18.
- ROLLAND 1942c
P. ROLLAND, *Peintures murales en l'église Saint-Quentin à Tournai (l'Entrée de Jésus à Jérusalem)*, in *Handelingen van het Centrum voor archeologische vorschingen onder bescherming van het commissariaat-generaal voor 's lands wederopbouw en de Generale directie voor schoone kunsten / Recueil des travaux du Centre de recherches archéologiques sous le patronage du Commissariat général à la restauration du pays et de la Direction générale des Beaux-Arts*, 3, 1942, p. 19-27.
- ROLLAND 1946
P. ROLLAND, *La peinture murale à Tournai*, Brussels, 1946.
- RORIMER 1931
J. RORIMER, *Ultraviolet Rays and Their Use in the Examination of Works of Art*, New York, 1931.
- ROTTERDAM 1948-1949
Tekeningen van Jan van Eyck tot Rubens (exh. cat., Rotterdam Museum Boijmans, 17 December 1948-February 1949), Rotterdam, 1948.
- SCHEFFER 1931
F.E.C. SCHEFFER, *L'examen chimique des tableaux*, in *Museion*, 13-14, 1931, p. 93-103.
- SCHERJON 1932
W. SCHERJON, *Het bedenkelijk uitgangspunt in het Wacker-Proces*, in *Maandblad voor Beeldende Kunsten*, 9, Nov. 1932, p. 339-344.
- SCHIFF 1866
H. SCHIFF, *Eine neue Reihe organischen Diaminen*, in *Justus Liebig's Annalen der Chemie*, 140, 1866, p. 92-137.
- SCHOONBAERT 1973
L.M.A. SCHOONBAERT, *Schilderend geraamte van James Ensor*, in *Jaarboek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, 1973, p. 321-337.
- SCHOONBAERT 1977
L.M.A. SCHOONBAERT, *Tekeningen van James Ensor*, Antwerp, 1977.
- SCHOONBAERT 1978
L.M.A. SCHOONBAERT, "Gazette des Beaux-Arts" and "The Studio" als inspiratiebronnen voor James Ensor, in *Jaarboek Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, Antwerp, 1978, p. 205-221.
- SCHOONBAERT & CARDIJN-OOMEN 1982
L.M.A. SCHOONBAERT & D. CARDIJN-OOMEN, *Tekeningen, aquarellen en prenten 19de en 20ste eeuw. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, Antwerp, 1981.
- SCHREURS 1968
A.-N. SCHREURS, *Institut royal du Patrimoine artistique Radiocarbon Dates I*, in *Radiocarbon*, 10, 1968, p. 29-35.
- S'JACOB 1955
H.E. S'JACOB, *Beschilderde middeleeuwse grafkelders te Aardenburg en Sluis*, in *Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond*, 8, 1955, p. 125-150.
- SNEYERS 1975
R. SNEYERS, *Woord vooraf*, in *Bulletin de l'Institut royal du patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 15, 1975, p. 5-8.
- SNEYERS & THISSEN 1958
R. SNEYERS & J. THISSEN, *La Justice d'Othon de Thierry Bouts: examen de laboratoire*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 1, 1958, p. 49-55.
- SNEYERS & VANDEN STOCK 1964
R. SNEYERS & M. VANDEN STOCK, *L'Institut royal du Patrimoine artistique et son nouveau bâtiment. Le parachèvement / Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en zijn nieuwbouw. De voltooiing*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 7, 1964, p. 53-71, 118-131.
- SOEDIMAN 1973
SOEDIMAN, *Borobudur, Indonesian Cultural Heritage*, in *Studies in Conservation*, 18, 1973, p. 102-112.
- SOEKMONO 1977
R. SOEKMONO, *Chandi Borobudur. Un monument pour toute l'humanité*, Paris, 1977.
- SOEKMONO 1995
R. SOEKMONO, *The Javanese Candi. Function and Meaning*, in J. FONTEIN (ed.), *Studies in Asian Art and Archaeology*, 17, Leiden/New York/Cologne, 1995.
- SOL ROSALES 1974
J. SOL ROSALES, *Algunos datos para la Historia de la Conservacion en Mexico*, in *Tercera Runion Anual*, Mexico, 1974.
- SOUTHALL 1936
J. SOUTHALL, *Ailing Pictures*, in *Papers of the Society of Mural Decorators & Painters in Tempera*, 3rd volume, 1925-1935, Brighton, 1936, p. 125-127.
- SPRENGER 2005
M.H. SPRENGER, „Hamanns Schule ist eine der schwersten, aber sie übt“. *Marburger Kunstgeschichte im Spiegel einer Festschrift von 1944*, in N. DOLL, C. FUHRMEISTER & M.H. SPRENGER (ed.), *Kunstgeschichte im Nationalsozialismus. Beiträge zur Geschichte einer Wissenschaft zwischen 1930 und 1950*, Weimar, 2005, p. 243-261.
- SPRONK 2004
R. SPRONK, *Standing on the Shoulders of Giants: The Early Years of Conservation and Technical Examination of Netherlandish Painting at the Fogg Art Museum*, in *Recent Developments in the Technical Examination of Early Netherlandish Painting*, Turnhout, 2004, p. 39-56.
- STASSENS 1943
A. STASSENS, *Alweer een nieuwe rubriek!*, in *Mededeelingen van de Vlaamsche Chemische Vereeniging*, 5, 1943, p. 247-248.
- STOLOW 1966
N. STOLOW, *Controlled Environment: Traveling Cases and their Monitoring*, in *Controlled Environments for Works of Art in Transit*, London, 1966.
- STOLOW 1979
N. STOLOW, *Conservation Standards for Works of Art in Transit and on Exhibition*, Geneva, 1979.
- STOLOW 1986
N. STOLOW, *Conservation and Exhibitions: Packing, Transport, Storage, and Environmental Considerations*, London, 1986.
- STOUT 1974
G.L. STOUT, *Rutherford John Gettens*, in *IIC News. Supplement to Studies in Conservation*, 19, 3, 1974.
- SYNAL, STOCKER & SUTER 2007
H.-A. SYNAL, M. STOCKER & M. SUTER, *MICADAS: A New Compact Radiocarbon AMS System*, in *Nuclear Instruments and Methods in Physics Research B*, 259, 2007, p. 7-13.
- TABBUSH 1957
Y. TABBUSH, *Bonampak. Les «Murs peints» des Maya. Les fresques préhispaniques du Mexique*, in *Le Courrier de l'UNESCO*, 12, 1957, p. 4-11.
- TAUBERT 1956
J. TAUBERT, *Zur kunstwissenschaftlichen Auswertung von naturwissenschaftlichen Gemäldeuntersuchungen*, PhD. dissertation, Marburg, Philipps-University, Marburg, 1956 (typescript).
- TAUBERT 1976
J. TAUBERT (†), *Beobachtungen zum schöpferischen Arbeitsprozess bei einigen altniederländischen Malern (Scientific Examination of Early Netherlandish Paintings. Applications in Art History)*, in *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, 26, 1975 (1976), p. 41-71.

- TAUBERT 2003
J. TAUBERT (†), *Zur kunstwissenschaftlichen Auswertung von naturwissenschaftlichen Gemäldeuntersuchungen*, Munich, 2003.
- Ten geleide 1964
Ten geleide, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 7, 1964, p. 4.
- THISSEN & VYNCKIER 1964
J. THISSEN & J. VYNCKIER, *Note de laboratoire sur les œuvres de Juan de Flandes et de son école à Palencia et à Cervera*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 7, 1964, p. 235-247.
- TODTS 2011
H. TODTS, *Ensor Revealed*, Brussels, 2010.
- TODTS 2013
H. TODTS, "Ensor on Varnish" (online publication, http://www.kmska.be/en/Onderzoek/Ensor/ERP_venis.html, 30 October 2013) [accessed on 7 September 2018].
- TODTS 2014
H. TODTS, "Vive la couleur, ornement de nos noces spirituelles!". *De finaliteit van Ensors incoherente artistieke bedrijvigheid*, in *Hommage Robert Hoozee. Museum voor Schone Kunsten Gent 1982-2012*, Gent, 2014.
- TODTS 2018
H. TODTS, *James Ensor, Occasional Modernist. Ensor's Artistic and Social Ideas and the Interpretation of his Art*, Turnhout, 2018.
- TRALLES 2005
J. TRALLES, *Die Fotokampagnen des Preußischen Forschungsinstituts für Kunstgeschichte Marburg während des Zweiten Weltkriegs*, in N. DOLL, C. FUHRMEISTER & M.H. SPRENGER (ed.), *Kunstgeschichte im Nationalsozialismus. Beiträge zur Geschichte einer Wissenschaft zwischen 1930 und 1950*, Weimar, 2005, p. 263-282.
- TRICOT 1999
X. TRICOT (ed.), *James Ensor. Lettres*, Brussels, 1999.
- TRICOT 2009
X. TRICOT, *James Ensor. Leven en werk. Oeuvrecatalogus van de schilderijen*, Brussels, 2009.
- TZONEV 1957
K. TZONEV, *Les peintures murales de l'église de Boyana*, Sofia, 1957.
- Un laboratoire 1929
Un laboratoire de recherches scientifiques au Musée du Louvre, in *Bulletin des Musées de France*, 1, 8, 1929, p. 173-174.
- UNESCO 1969
UNESCO, *La préservation des biens culturels, notamment en milieu tropical* (Musées et Monuments, 11), in cooperation with ICCROM, Rome, 1969.
- UNESCO 1977
UNESCO, *Borobudur: Beauté en péril*, Paris, 1977.
- UNESCO 2005
UNESCO, *The Restoration of Borobudur*, Paris, 2005.
- UNESCO 2013
UNESCO, *Conserving the Borobudur Temple for the Future*, Jakarta, 2013.
- UYTTENHOVE 1983
UYTTENHOVE P., *Van stadsbouwkunst tot stedeboouwkunde: een modernistische oefening van Raphaël Verwulghen*, in *Monumenten en Landschappen* 2, 5 (themanummer), 1983, p. 54-68.
- UYTTENHOVE 1989
UYTTENHOVE P., *Architectuur, stedeboou en planologie tijdens de Duitse bezetting: de moderne beweging en het Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 1989, 3-4, p. 465-510.
- VALADARES 1939
M. VALADARES, *Laboratório para o exame de obras de arte*, in *Boletim dos Museus Nacionais de Arte Antiga*, 1, 1939, p. 32-34.
- VAN ASPEREN DE BOER 1970
J.R.J. VAN ASPEREN DE BOER, *Infrared Reflectography. A Contribution to the Examination of Earlier European Paintings*, PhD dissertation, University of Amsterdam, [Amsterdam], Central Research Laboratory for Objects of Art and Science, 1970.
- VAN ASPEREN DE BOER 2009
J.R.J. VAN ASPEREN DE BOER, [Words of welcome], in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 32, 2006-2008 (2009), p. 26-27.
- VAN ASPEREN DE BOER et al. 1992
J.R.J. VAN ASPEREN DE BOER et al., *Underdrawing in Paintings of the Rogier van der Weyden and Master of Flémalle Groups* (Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek, 41, 1990), Zwolle, 1992.
- VANDEPUTTE 1998
K. VANDEPUTTE, *Ontwikkeling en optimalisatie van geautomatiseerde monstervoorbereidingsmethodes voor de massaspectrometrische analyse van ¹³C, ¹⁴C en ¹⁸O*, PhD dissertation, University of Ghent, 1998.
- VANDEPUTTE, MOENS & DAMS 1996
K. VANDEPUTTE, L. MOENS & R. DAMS, *Improved Sealed-tube Combustion of Organic Samples to CO₂ for Stable Isotope Analysis, Radiocarbon Dating and Percent Carbon Determinations*, in *Analytical Letters*, 29, 1996, p. 2761-2673.
- VAN DE WEERT 1996
J. VAN DE WEERT, *In Memoriam, E. Bontinck*, in *Vereniging Leraren Wetenschappen*, 40, 1996, p. 8.
- VAN DER SNICKT 2011
G. VAN DER SNICKT, *James Ensor's Pigments Studied by Means of Portable and Synchrotron Radiation-Based X-Ray Techniques: Evolution, Context and Degradation*, PhD dissertation, 2012.
- VAN DUIJN & FILEDT KOK 2016
E.E. VAN DUIJN & J.P. FILEDT KOK, *The Art of Conservation III. the Restorations of Rembrandt's "Night watch"*, in *The Burlington Magazine*, 158, 1355, 2016, p. 117-128.
- VANHOORNE & VAN DONGEN 1976
R. VANHOORNE & W. VAN DONGEN, *Antwerp University Radiocarbon Dates I*, in *Radiocarbon*, 18, 1976, p. 151-160.
- VANHOORNE & VAN STRYDONCK 1977
R. VANHOORNE & M. VAN STRYDONCK, *Antwerp University Radiocarbon Dates II*, in *Radiocarbon*, 19, 1977, p. 383-388.
- VANHOORNE, VAN STRYDONCK & DUBOIS 1978
R. VANHOORNE, M. VAN STRYDONCK & A.D. DUBOIS, *Antwerp University Radiocarbon Dates III*, in *Radiocarbon*, 20, 1978, p. 192-199.
- VAN HOUT 2014
N. VAN HOUT, *Rubens' Heilige familie met papegaai*, in N. VAN HOUT, E. VAN ZUIEN & H. VAN DE VELDE, *Papegaai. 't Cierlijk schoon van haare veeren*, Antwerp, 2014, p. 9-27.
- VAN HOUT & BALIS 2010
N. VAN HOUT & A. BALIS, *Meekijken over de schouders van een virtuoos (Rubens doorgelicht)*, Antwerp, 2010.
- VAN HOUT & BALIS 2012
N. VAN HOUT & A. BALIS, *Notes on the Master's Painting Technique (Rubens Unveiled)*, Antwerp, 2012.
- VAN HOUT, VAN ZUIEN & VAN DE VELDE 2014
N. VAN HOUT, E. VAN ZUIEN & H. VAN DE VELDE, *Papegaai. 't Cierlijk schoon van haare veeren*, Antwerp, 2014.
- VAN MEEGEREN 1928
H. VAN MEEGEREN, *Parabelen en Sprookjes, VI*, in *De Kemphaan*, 1, 1928, p. 216-217.
- VANPAEMEL s.d.
G. VANPAEMEL, *Rembrandt's Chemist. A.P. Lawrie and the Public Science of Art* (online publication, http://www.academia.edu/31171174/Rembrandts_chemist_A.P._Laurie_and_the_public_science_of_art) [accessed on 7 September 2018].
- VAN PUYVELDE 1929
L. VAN PUYVELDE, *Rapport sur l'exercice 1928*, in *Bulletin des Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique*, Brussels, 2, 1929, p. 3-35.
- VAN PUYVELDE 1930
L. VAN PUYVELDE, *X-Rays and Picture Research, in The British Journal of Radiology*, 1930, p. 136-137.
- VAN PUYVELDE 1931
L. VAN PUYVELDE, *La méthode scientifique dans l'histoire de l'art*, in *Actes du xiie congrès international d'histoire de l'art*, Brussels, 1931, p. 50-54.
- VAN PUYVELDE 1933
L. VAN PUYVELDE, *L'application de la radiographie aux tableaux*, in *Journal de Radiologie et d'électrologie*, Paris, 17, 2, 1933, p. 83-90.
- VAN PUYVELDE 1935a
L. VAN PUYVELDE, *L'application des procédés scientifiques à l'examen des œuvres d'art*, in *Revue des Questions scientifiques*, Louvain/Paris, 54, 4th Series, 27, 2, 1935, p.189-209.
- VAN PUYVELDE 1935b
L. VAN PUYVELDE, *On Cleaning Old Pictures*, in *Apollo*, 21, 121, 1935, p. 18-22.
- VAN PUYVELDE 1946
L. VAN PUYVELDE, *Van Eyck: l'Agneau mystique*, Brussels, 1946.
- VAN SCHENDEL 1948A
A. VAN SCHENDEL, *Face à face avec les maîtres hollandais*, Brussels, 1948.
- VAN SCHENDEL 1948b
A. VAN SCHENDEL, *Oog in oog met*

- Meesterwerken der Hollandse schilderkunst*, Amsterdam, 1948.
- VAN SCHENDEL 1949
A. VAN SCHENDEL, *Camera Studies of Dutch Master Painting*, Amsterdam 1949.
- VAN SCHENDEL 1956
A. VAN SCHENDEL, *De schimmen van de staalmeesters. Een röntgenologisch onderzoek / The Phantoms of Rembrandt's "Governors of the Cloth Guild". An X-Ray Examination*, in *Oud-Holland*, 71, 1, 1956, p. 1-24.
- VAN SCHENDEL 1958
A. VAN SCHENDEL, *Simon Eikelenberg's Experiments on the Preparations of Varnishes*, in *Studies in Conservation*, 3, 1958, p. 125-131.
- VAN SCHENDEL & MERTENS 1947
A. VAN SCHENDEL & H.H. MERTENS, *De restauraties van Rembrandt's "Nachtwacht"*, in *Oud Holland* 62, 1947, p. 1-52.
- VAN STRYDONCK 1992
M. VAN STRYDONCK, *Radiokoolstof. Een maat voor het verleden*, Brussels, 1992.
- VAN STRYDONCK 2012
M. VAN STRYDONCK, *Radiocarbon Dating*, in H.G.M. EDWARDS & P. VANDENABEELE (ed.), *Analytical Archaeometry. Royal Society of Chemistry, UK*, Cambridge, 2012, p. 114-131.
- VAN STRYDONCK 2016
M. VAN STRYDONCK, *Radiocarbon Dating of Cremated Bones: An Overview*, in G. GRUPE & G.C. MCGLYNN (ed.), *Isotopic Landscapes in Bioarchaeology*, Berlin/Heidelberg/New York, 2016, p. 69-89.
- VAN STRYDONCK & BOUDIN 2004-2005
M. VAN STRYDONCK & M. BOUDIN, *Hoe betrouwbaar zijn «oude» ¹⁴C dateringen: het voorbeeld van de Heilige Rumoldus*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 31, 2004-2005, p. 289-296.
- VAN STRYDONCK & BOUDIN 2007
M. VAN STRYDONCK & M. BOUDIN, *Possibilities and Limitations of Radiocarbon as a Tool for Dating Coptic Textiles*, in N. BOSSON & A. BOUD'HORS (ed.), *Actes du huitième congrès international d'études Coptes. Orientalia Lovaniensia Analecta*, 163, 2007, p. 381-390.
- VAN STRYDONCK, DUPAS & KEPPENS 1989
M. VAN STRYDONCK, M. DUPAS & E. KEPPENS, *Isotopic Fractionation of Oxygen and Carbon in Lime Mortar under Natural Environmental Conditions*, in *Radiocarbon*, 31, 1989, p. 610-618.
- VAN STRYDONCK & VAN DER BORG 1990-1991
M. VAN STRYDONCK & K. VAN DER BORG, *The Construction of a Preparation Line for AMS-targets at the Royal Institute for Cultural Heritage Brussels*, in *Bulletin de l'Institut royal du Patrimoine artistique / Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium*, 23, 1990-1991, p. 228-234.
- VAN STRYDONCK *et al.* 1999
M. VAN STRYDONCK, D.E. NELSON, P. CROMBÉ, C. BRONK RAMSEY, E.M. SCOTT, J. VAN DER PLICHT & R.E.M. HEDGES, *What's in a ¹⁴C date*, in J. EVIN *et al.* (ed.), *3rd international Symposium ¹⁴C and Archaeology, Mémoires de la Société préhistorique française*, 26, *Supplément de la Revue d'Archéométrie*, 1999, p. 433-448.
- VAN STRYDONCK *et al.* 2009
M. VAN STRYDONCK, A. ERVYNCK, M. VANDENBRUAENE & M. BOUDIN, *Anthropology and ¹⁴C analysis of Skeletal Remains from Relic Shrines: an Unexpected Source of Information for Medieval Archaeology*, in *Radiocarbon*, 51, 2009, p. 569-577.
- VAN STRYDONCK *et al.* 2013
M. VAN STRYDONCK, L. DECQ, T. VAN DEN BRANDE, M. BOUDIN, D. RAMIS, H. BORMS & G. DE MULDER, *The Protohistoric "Quicklime Burials" from the Balearic Islands: Cremation or Inhumation*, in *International Journal of Osteoarchaeology*, 25, 2015, p. 392-400.
- VAN THIEL 1989
P.J.J. VAN THIEL, *In memoriam Luitsen Kuiiper 1937-1989*, in *Bulletin van het Rijksmuseum*, 37, 1989, p. 307-309.
- VAN WIJNEN 2004
H. VAN WIJNEN, *D.G. van Beuningen (1877-1955). Grootvorst aan de Maas*, Amsterdam, 2004.
- VANWIJNSBERGHE 2008
D. VANWIJNSBERGHE (ed.), *Autour de la Madeleine Renders. Un aspect de l'histoire des collections, de la restauration et de la contrefaçon en Belgique dans la première moitié du XXe siècle* (Scientia artis, 4), Brussels, 2008.
- VANWIJNSBERGHE 2013
D. VANWIJNSBERGHE, *"Ung bon ouvrier nommé Marquet Caussin". Peinture et enluminure en Hainaut avant Simon Marmion*, Brussels, 2013.
- VAN ZUIEN 2014a
E. VAN ZUIEN, *Rubens's Holy Family with the Parrot: Examination and Restoration*, in *Rubensbulletin*, 5, 2014, p. 2-23.
- VAN ZUIEN 2014b
E. VAN ZUIEN, *De restauratie van Rubens' Heilige familie met papegaai*, in N. VAN HOUT, E. VAN ZUIEN & H. VAN DE VELDE, *Papegaai. 't Cierlijk schoon van haare veeren*, Antwerp, 2014, p. 29-47.
- VERNE 1933
H. VERNE, *Le Laboratoire d'Étude scientifique des Peintures du Musée du Louvre*, in *Bulletin des Musées de France*, 5, 10, 1933, p.160-162.
- VETH 1925
C. VETH, *De valsche Frans Hals, in Maandblad voor Beeldende Kunsten*, 2, 6, June 1925, p. 173-174.
- VINQUANT 2004
P.-A. VINQUANT, *La commission consultative internationale de restauration Léonard de Vinci: bilan et fortune de la collégialité initiée par la France en 1952*, unpublished thesis, École du Louvre, 2004.
- VON BAEYER & CARO 1874
A. VON BAEYER & H. CARO, *Über die Einwirkung der salpetrigen Säure auf Dimethylaniline und über Nitrosophenol*, in *Berichte der chemischen Gesellschaft*, 7, 1874, p. 963.
- VOÛTE 1969
C. VOÛTE, *Geological and Hydrological Problems Involved in the Preservation of the Monument of Borobudur*, UNESCO Report, 1969.
- VOÛTE 1973
C. VOÛTE, *The Restoration and Conservation Project of Borobudur Temple, Indonesia*, in *Studies in Conservation*, 18, 1973, p. 113-130.
- VOÛTE 2005
C. VOÛTE, *Some Old Questions Pertaining to Borobudur*, in UNESCO, *The Restoration of Borobudur*, Paris, 2005, p. 213-250.
- WALLERT & VAN DE LAAR 2011
A. WALLERT & M. VAN DE LAAR, *Working Methods, Tricks, Materials and Techniques: Top Quality Forgeries*, in F. LAMMERTSE (ed.), *Van Meegeren's Vermeers. The Connoisseur's Eye and the Forger's Art* (Boijmans Studies, 6), Rotterdam, 2011, p. 66-99.
- WASHINGTON/ANTWERP 2006
J.O. HAND, C. METZGER and R. SPRONK, *Prayers and Portraits: Unfolding the Netherlandish Diptych* (exh. cat., Washington, DC, National Gallery of Art, 12 Nov. 2006-4 Febr. 2007 / Antwerp, Koninklijke Museum voor Schone Kunsten, 3 March-27 May 2007), Washinton/Cambridge/New Haven, 2006.
- WEAVER, STOUT & COREMANS 1950
J.R.H. WEAVER, G.L. STOUT & P. COREMANS, *The Weaver Report on the Cleaning of Pictures in the National Gallery*, in *Museum*, 3, 2, 1950, p. 113-135.
- WEHLTE 1932
K. WEHLTE, *Röntgenuntersuchungen im Wacker-Prozess*, in *Kunst und Künstler*, 31, 1932 [May], p. 175-179.
- WEINSCHEK 1925
E. WEINSCHEK, *Das Polarisationsmikroskop, Freiburg-im-Breisgau*, 1925.
- WERKING 1945
Werking der afdelingen. Agenda, in Mededeelingen van het sekretariaat der Vlaamische chemische vereniging, 7, 1945, p. 178.
- WERNER & ORGAN 1962
A.E.A. WERNER & R.M. ORGAN, *The New Laboratory of the British Museum*, in *Studies in Conservation*, 7, 3, 1962, p. 75-87.
- WILDENSTEIN 1965
D. WILDENSTEIN, *La Chronique des Arts. Nécrologie* [Paul Coremans], in *Gazette des Beaux-Arts*, juillet-août 1965, p. 20.
- WOLTERS 1938
C. WOLTERS, *Die Bedeutung der Gemäldedurchleuchtung mit Röntgenstrahlen für die Kunstgeschichte: Dargestellt an Beispielen aus der niederländischen und deutschen Malerei des 15. und 16. Jahrhunderts*, PhD dissertation, Munich University, Feb. 1936 (Veröffentlichungen zur Kunstgeschichte, 3), Frankfurt am Main, 1938.
- WOOLFENDEN 1977
W.E. WOOLFENDEN, *E.P. Richardson*, in *Archives of American Art Journal*, 17, 3, 1977, p. 2-4.
- WOOLFENDEN, BOWMAN & NATHAN 1983
W. E. WOOLFENDEN, R. BOWMAN & E. NATHAN, *William E. Woolfenden and the Archives of American Art: 1954-1983*, in *Archives of American Art Journal*, 23, 1, 1983, p. 2-7.